

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/225069,Pawel-Sokolowski-Ludobojstwo-UPA-w-Lipnikach.html>
27.02.2026, 00:52

Paweł Sokołowski: Ludobójstwo UPA w Lipnikach

Lipniki zostały założone w pierwszej połowie XIX w. w gminie Bereźne (pow. kostopolski, woj. wołyńskie). Stąd nazywano je niekiedy Lipnikami Bereźneńskimi bądź Berezińskimi. Były one polską kolonią, a pierwsi osadnicy przybyli tu prawdopodobnie z rejonu Sarn i Żytomierza. Przed wojną Lipniki liczyły 55 gospodarstw. Zabudowę kryto strzechą, a wieś tonęła w kwiatach i sadach.

26.03

[Kresy](#) [Martyrologia](#) [Okupacja niemiecka](#) [OUN-UPA](#) [Ukraina](#) [Zbrodnia Wołyńska](#)

Była to wioska – jak wspominała B. Cybulska – „dobrze gospodarująca”. Wielu mieszkańców (m.in. rodziny Bagińskich, Bielawskich, Hajdamowiczów, Murawskich, Urbanowiczów) było potomkami dawnej szlachty zagrodowej. Taka sytuacja miała też miejsce w przypadku rodziny Hermaszewskich (Wincenty – pradziadek pierwszego polskiego kosmonauty Mirosława Hermaszewskiego – był szlachcicem zagrodowym herbu Zaremba). Stąd nie dziwi fakt, że lipniczanie odznaczał się głębokim przywiązaniem do polskości, byli też niezwykle aktywni społecznie (w Lipnikach funkcjonowały: Koło Gospodyń Wiejskich, Koło Młodzieży Wiejskiej, Kółko Rolnicze, spółdzielcza mleczarnia, Kasa Stefczyka; w miejscowości znajdowała się też trzyklasowa szkoła powszechna, przedszkole, sklep spółdzielczy oraz Dom Ludowy; nadto funkcjonował tam młodzieżowy zespół amatorski oraz orkiestra).

Idą pomścić się na „Lachach”...

W styczniu 1943 r. do Lipnik zaczęły docierać pierwsze informacje o napadach Ukraińców na Polaków. W związku z tym we wsi utworzono samoobronę, która liczyła 21 mężczyzn. Zorganizował ją Marek Słowiński, a jej komendantami zostali Szczepan Hajdamowicz oraz Edmund Bielawski. Do Lipnik – w obawie przed ukraińskim terrorem – zaczęli przybywać Polacy z sąsiednich miejscowości. Szacuje się, że w krytycznym momencie przebywało tu ponad 700 osób.

W nocy z 18 na 19 marca 1943 r. do Lipnik wtargnęło trzech uzbrojonych Ukraińców. Jednego z nich ujęto – okazał się nim były policjant ukraiński Ołeksandr Małyszko, członek bojówki UPA. Podczas przesłuchania mężczyzna zeznał, że Ukraińcy chcieli podpalić wieś od strony zachodniej, co stanowiłoby sygnał do rozpoczęcia rzezi dla banderowców czekających po wschodniej stronie wsi. Ostatecznie Polacy przekazali pojmanego Niemcom stacjonującym w Bereźnem. Małyszko został przez nich powieszony. W tej sytuacji ludność Lipnik liczyła się z zemstą ze strony UPA.

Oczekiwany napad na Lipniki nastąpił w nocy z 25 (uroczystość Zwiastowania Pańskiego) na 26 marca 1943 r. Siły banderowców liczyły ok. 100–150 osób. Dowodził nimi Iwan Łytwyńczuk ps. Dubowyj. Bojówkę wspomagali chłopci ukraińscy z okolicznych wsi, m.in. z Białki, Mokwina, Jabłonnego.

Edmund Łoś, były mieszkaniec nieodległego od Lipnik Śnieżkowa, wspominał:

„Widziałem, jak tuż po zapadnięciu zmroku w dniu 25 marca 1943 r. w odległości około 300 m przechodziła grupa ludzi obok naszego mieszkania – naliczyłem 39 osób. (...) Przechodząca

grupa okazała się bandą UPA. (...) Z ich rozmowy dowiedzieliśmy się, że idą pomścić się na »Lachach« z Lipnik”.

[Czytaj artykuł Paweł Sokołowski Ludobójstwo UPA w Lipnikach na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Okupacja niemiecka, OUN-UPA, Ukraina, Zbrodnia wołyńska

Artykuł